
Spis rzeczy

Wstęp (Zbigniew Krawczyk, Witold Morawski)	9
1. Wprowadzenie do socjologii (Władysław Markiewicz)	15
Przedmiot socjologii	15
Miejsce socjologii w naukach społecznych	18
Tradycje socjologii	21
Problemy metodologiczne socjologii	24
Teoria socjologiczna a praktyka społeczna	28
2. Współczesne orientacje socjologiczne (Piotr Sztompka)	34
Teoria a orientacja teoretyczno-metodologiczna	34
Pluralizm teoretyczny w socjologii	36
Główne orientacje socjologii	39
Marksizm jako orientacja socjologiczna	48
3. Człowiek jako istota społeczna (Jolanta Kulpińska)	55
Człowiek a społeczeństwo	56
Więź społeczna	59
Grupy i zbiorowości społeczne	64
Kontrola społeczna	70
4. Socjologiczna koncepcja osobowości (Aleksandra Jasińska-Kania)	78
Pojęcie osobowości	78
Elementy składowe osobowości	85
Rola procesów socjalizacyjnych w rozwoju osobowości	90
Mikrospołeczne i makrospołeczne uwarunkowania osobowości	95
5. Rodzina jako instytucja wychowująca (Jan Jerschina)	100
Zaspokajanie potrzeb seksualnych, prokreacyjnych i erotycznych małżonków oraz potrzeb emocjonalnych małżonków i dzieci	102
Ekonomiczne funkcje rodziny	107
Przekazywanie dziedzictwa kulturowego i wychowywanie do uczestnictwa w kulturze	112
Wychowawcze funkcje rodziny	115

6. Szkoła i wykształcenie (<i>Kazimierz M. Słomczyński</i>)	120
Kształtowanie się systemu oświaty	120
Społeczne funkcje szkolnictwa	120
Struktura szkolnictwa i upowszechnienie wykształcenia	122
Wykształcenie a rozwój ekonomiczny i społeczny	123
Wykształcenie a nierówności społeczne	126
Społeczne uwarunkowania procesu kształcenia	130
7. Instytucje i organizacje (<i>Antoni Z. Kamiński</i>)	133
Pojęcia	133
Instytucjonalizacja organizacji	136
Biurokracja	138
Władza i kontrola organizacyjna	142
Inne typy organizacji	145
8. Dewiacje społeczne (<i>Kazimierz Frieske</i>)	148
Porządek społeczny i prawo a zachowania dewiacyjne	148
Orientacje badawcze socjologii dewiacji	156
Typy zachowań dewiacyjnych	164
Dewiacje a struktura społeczna	166
Przestępczość i zachowania dewiacyjne młodzieży	168
9. Poziom i sposób życia (<i>Zbigniew Sufin</i>)	170
Poziom życia	170
Minimum socjalne i deprywacja warunków życia	172
Style życia, sposób życia	174
Współzależność warunków bytu i sposobu życia	177
Sposób życia w Polsce	178
10. Człowiek i przestrzeń (<i>Bohdan Jałowiecki</i>)	184
„Wytwarzanie przestrzeni” jako proces społeczny	184
Percepcja i waloryzacja przestrzeni	189
Przyswajanie przestrzeni	193
11. Naród i procesy narodotwórcze (<i>Zbigniew Krawczyk</i>)	199
Pojęcie narodu	201
Procesy kształtowania narodów	205
Świadomość klasowa i świadomość narodowa	209
Charakter narodowy i stereotypy narodowe	212
Wspólnota narodowa w polskiej myśli socjologicznej	216
12. Państwo a społeczeństwo (<i>Jerzy J. Wiatr</i>)	221
Pojęcie państwa	221
Pochodzenie państwa	223
Ewolucja państwa. Typy i formy państwa	226
Funkcje państwa	229
Państwo a struktura klasowa społeczeństwa	231
Biurokracja	234
Przyszłość państwa	237

13. Kultura i jej rola w życiu człowieka i społeczeństwa (<i>Zbigniew Bokszański</i>)	239
Pojęcie kultury w socjologii i antropologii społecznej	239
Perspektywa socjologiczna w badaniach kultury	246
Kultura a struktura społeczna	249
Upowszechnianie kultury	255
Kultura masowa	258
14. Świadomość społeczna (<i>Andrzej Faliński</i>)	261
15. Religia i Kościół (<i>Władysław Piwowarski</i>)	275
Pochodzenie religii	276
Typy religii	278
Wymiary religijności	281
Typy organizacji religijnych	283
Pozareligijne funkcje Kościoła katolickiego w Polsce	285
Religia w polskim życiu narodowym	287
Struktura społeczna a religijność	289
16. Teorie rozwoju społecznego (<i>Leszek Gilejko</i>)	291
Wybrane koncepcje	291
Dylemat transformacji. Ewolucja i rewolucja	296
Społeczne siły transformacji	301
17. Zmiana społeczna i ruchy społeczne (<i>Wojciech Modzelewski</i>)	306
Zróżdła zmiany społecznej	306
Teorie zmiany społecznej	307
Ruch społeczny	315
18. Struktura klasowa (<i>Władysław Kwaśniewicz</i>)	321
Dylematy teorii struktury społecznej	322
Rozwój koncepcji klasowego zróżnicowania społeczeństwa	327
Marksowska koncepcja struktury klasowej	329
Spory wokół Marksowskiej teorii klas społecznych	337
Rola Marksowskiej teorii klas społecznych w socjologii	341
19. Uwarstwienie społeczne (<i>Daniel Markowski</i>)	343
Teorie uwarstwienia społecznego	344
Koncepcje struktury społeczno-zawodowej	349
Ruchliwość społeczna i zróżnicowanie społeczne w Polsce	354
20. Uprzemysłowienie (<i>Witold Morawski</i>)	362
Istota i geneza uprzemysłowienia	363
Efekty i bezpośrednie konsekwencje uprzemysłowienia	367
Pośrednie konsekwencje uprzemysłowienia	369
Społeczeństwo a uprzemysłowienie	370
O kumulacji negatywnych konsekwencji uprzemysłowienia: kilka przykładów	372
Postęp naukowo-techniczny	374
Demokracja	376

21. Nauka i technika w społeczeństwie (<i>Kazimierz Frieske, Barbara Post</i>)	381
Nauka a porządek społeczny	381
Nauka jako instytucja społeczna	388
Socjologia wiedzy naukowej	392
Dylematy rozwoju nauki i techniki	400
22. Społeczeństwo a polityka (<i>Andrzej Rychard</i>)	409
Polityka i typy systemów politycznych	410
Typy ładu społecznego	413
Władza i uczestnictwo polityczne społeczeństwa: procesy „odgórne” i „oddolne” w ładzie społecznym	417
Indeks osób	423
Indeks rzeczowy	430
Nota o autorach	434